

TREČIAS

METAS.

AUSZRA.

Laikraštis išleidžiamas Lietuvos milėtoju.

N. 1. Tilžėje, sausis. 1885 m.

„Ausra“ išveina Tilžėje 20. kožno mėnesio pavyzdyje knygutės 32—48 pusiu. Prekia: ant metu 4 rubl. = 4 mark. Atskiras num. 35 pf. = 35 kap. Apgarsinimai, „Ausros“ rėdystėje priimami, kasztūja už kožną pusiau dalitą eilutę po 20 pf. = 10 kap., „Ausros“ skaitytojams pusę tiek. Vokietijoje galima „Ausra“ prie kožnos cėcoriszkos karaliszkos pasztos parsikviesdinti.

Sveiki naujus metus sulauke!

„Ausra“ skaitytojams.

Sztai jau treczią metą buvio asz pradėjau;
Per metus praleistus nors daug vargo buvo,
Bet per Dievo valę viską iszkentėjau,
Dėl naudos Lietuviu dar „Ausra“ nežuvo.

Gan' nedraugai mano manę pludo, peikė,
Skundė manę Gudui, Vokieciui ir Prusui,
Ir visokeis budais kunigams mus peikė,
Nužvelgė skirtumoj, nėkino ir Rusui.

Nors du rėdikus man per kersztus iszvijo,
Bet asz eidama vis tik keliu teisybės,
Izlaikiau ik sziolei; vėl „Ausra“ atgijo;
Nesibijo dartės nē piktos baisybės.

Daugiui mus' Lietuviu, gėdinciusi savęs,
Įkvėpiau asz dvasę, kad savę pažiti,
Kad piktumą metęs, tikrą kelią gavęs,
Žengdams jūm norėtu savo tiesą giti.

Diktas jau burys yr garbintoju mano,
Ką nekantrei laukia žydincziuos skaistybėj,
Kaip koki žemcziugą manę sergti, gano,
Kad visoj žibēcziiau Lietuvos platybėj,

Idant asz suteikeziau szviesą broliams kaimu,
Ne tik szalyj Prusu, bet ir Lenku, Rusu;
Sziu jau rėdas žada, tarias jau ant saimu,
Laužyt savo spirklą, leisti tiesą musu.

Nors „Auszra“ surinko savo daug sekėju,
Bet tarp ju dar randas nors ne daug advernu,
Ką tai pr'ėmė vardą musu pardavėju,
Nės ir rusopilai reikalauja bernu. —

Tai tokie Lietuvei taikmę mus' gadina:
Jie su rusopilais priesz mus' gentę laikos,
Tūs tikri Lietuvei iszgameis vadina;
Tie siaurai supranta, nės gaiszīt mus taikos.

Rėdas ju tik klausia apie musu norą,
Bet tame jis klysta, mumis skriaudą daro,
Jog per musę laiko ju nedraugą vorą;
Juk jie mus' nekenczia, jog mus' kalbą varo.

Ju „Auszra“ nelaiko už tikrūsiaus brolius.
Ar tai jums pritinka, ar taip reik daryti?
Juk priesz prigimimą darot jus tūs szūlius,
Jog jus užsimanėt moczę lauk varyti.

Bet minėkit, brolei, koki lūmą pr'ėmėt,
Jus keli paklydę, norit krėst mil'jonais;
Juk pabaus jus Dievas, jog mus kankīt ėmėt:
Mes Lietuveis liksim; jus ik laiko ponais.

Jaunas mano vėkas ir jauni dirbėjai,
Bet tikri Lietuvei, vyrai daug mokīti;

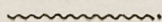
Tie garbingi ponai, smarkus užtarėjai,
Ką per „Auszrą“ skelbias, dūdas jums pažįti.

Asz su tais Lietuveis, Prusais ir Žemaičiai
Vis didyn sav augsiu ir aiszkiaus žibėsiu,
Artinsiūs į šviesą, skirsiūs su dievaiczeis,
Tūm keliu jei žengsiu, užtekēt galėsiu.

Vokiecziu ir Rusu rėdą garbavosiu
Ir su ju pagalba savo gentę šviesiu,
Ant peikiku darbo nėko neatbosiu,
Isz nakties tamsybės skaiscei iszsiriesiu. —

To dėl, mieli brolei, jus manę n'apleisit,
Jei man negailėsit graszio, proto, vėko;
Jei keliu teisybės ir su manim eisit,
Tai ir asz spindėsiu, nepabugsiu nėko.

Asz linkiu Lietuviams gero naujo meto,
Jus' darbe stiprybės, o prote galybės,
Vis geros sveikatos, didžio turto, reto
Vargo, kú meiliausios per metus linksmybės.

Buk pagirta, žemē tėvu musu!

I.

„Kto kocha svon ojczyznen, cnoty,
obyczaje;
Niechaj strżeże svej ziemi, niech jon
v skiby kraje.“

Suprantame tūs žodžius, nors jie lenkiszškai su-
raszyti. Nės ir mes lygiu budu mylime žemę tėvu
savo; nės ir mes lygiu budu mylime dorybę, kaipu
ir viską, kas mums priguli ir prideri. Mylime
viską, su kūmi mes suaugome kaipu į vieną kuną,
nū kurio kad mums atsitiktū kokią dalelę, atskirti,
susopėtu visas kunas ir isz nejucziū paleistumėme balsa,
po kurio ne tik žmonės bet ir gyvolelei pažintu, jog prie-
gimtyje atsitiko skaudus nerėdas ir su mumis kartu
kožnas balsu savo rėkti pradėtu. Ne tik gyvolei

bet ir negyvi sutvėrimai klausosi ir priima szauksmą žmogaus: nėra szaukdami aiszkei girdime savo nūbalsį ant tykai stovinczių giriu ir kalnu. Jei negyvi tvarai (sutvėrimai) musu žodžius priima ir visa savo galybe anūs atkartoja, kaip-gi jus, brolei Lietuvei, nors kaipo sziaurės ledai sustingę, negalėtume iszgiršti ir priimti balsą, sopulingu szirdžiu, kuriose verda tas patsai kraujas, kurs ir jusu gyslose kad ir isz palengvo dar tebetrinkcioja?!

Brolei! Kūmi jus esate pripildyti taip didei, jog nebeturite savyje vietos graudingiems žodžiams gentaicziu savo? Ko jus atsigrežiate nū musu ir uždarote savo kuno pajautimus dėl to tiktai, kad negirdėti isz meilės didžiausios balsei minavojancziuju gimtineis žodžeis vardą tėvynės, brolius, seseres, tėvus, motynas, senolius ir prosenolius? Mes nebariame broliu savo, nės budami broleis broliszkai tik norime kalbėti. O jei szaukiame, tai ne isz piktumo, bet isz didelio szirdies skausmo, jog jus neailingai skiriatėsi nūg musu; jog jus budami tikrais Lietuveis, ne tik mus apleidote, bet norite dar ir visą gentę savo drauge patraukti į pražuvimą. Nepražus gentė Lietuviu, kad musu ir tukstanczei virstu į amžiną paskandą. Užtvenksime kraują, ir surumbės ir užretės ronos; o nors luszi eisime szlubūdami keliu savo, kurį parodė mums prilikimas. Užmirszime pražuvusiūsius skaitydami burį gyvųjų; sustiprės szildomi sąnarei kuno, ir gyvensime, kiek mums gyventi yra pažadėta. Atžels nauja gentkartė, sudės į grabą tėvu palaikus (liekanas), bucziūdami reczius ronū musu; o mes mirsime pakajingi, veizdėdami ant vėnuju sunu ir dukteriu ir laimindami jiems ant gero pagyvenimo. O kas palaimins jums, viengenczei, kuriu tėvai žengdami į amžiną gyvenimą, nebematys jusu prie lovos smerczio ir nežinos, kūmi pavadinti vaikelius savo ir kokiai laimei anūs pavesti: nės, iszsižadėjusiejie tėvo, motynos, gal valandoje anu smerczio kris ant jusu ju rustybė, už kurios užsipelnymą augszcziausioji teisybė uždės ant jusu teisingą ranką savo. Ak gailu, gailu mums jusu, paklydu-

siejie, kurie nebeiszmanote jau labo savo, kuriūs traukia baisios tamsybės į amžiną pražūtį. Nemislykite, jog šviesybę apturėjote, užsivilkę jūda szarką, kursai suka jums liežuvį ant svetimu kalbu ir spiria užsiginti kalbos, ženklinanczios jusu kiltį ir prigulėjimą. Nemelūkitė, kūmi kitu ėsą, ne Lietuweis: nės szventa teisybė mus szveiczia, ne jūdi rubai.

Dorybė! dorybe! atėik tavo karalystė, apszviesk mumis visus visus kartu, kaltus ir nekaltus, kad pažintumėme visi, jog tiktai prie tavo szono drauge tavo keliu eidami nekaltomis koiomis myniosime žemę tėvu savo, kuri teisingai nū musu to reikalauja: nėsa toje žemėje ilsis tukstancziu tukstanczei lietuviszkuju sentėviu, kuriu kaulelei sutrunėję ir į jūdžemį pavirtę po szia diena tebepeni mumis tėviszka dūna savo. —

Dorybė! atsigrėžk ant musu, mes tavę genamėsi ir norime sugauti, o praszyti tavę, kad ne paliktumei tu musu, nės be tavę visi veik paklysime. Nors ne didelis musu burelis, kurie paskui tavę bėgame, bet palauk, nebėgk tu szalin; pasididįs skaitlius prieteliu ir kareiviu tavo; ir tie, kurie paklydę, prisiskirs prie pulko doru broliu savo, ir tūs, kuriūs glėbyje savo užaugisime, pavesime szventai valdžiai tavo. Dorybė, kas tav? ko tu nū musu bėgi? ar tav sutvertojis liepė mumis apleistį? Ak! susiprantame, sunkei užrustinome dangų, isz kurio nebelyja lytus gyvybės, ir turėsime beveik prapulti paskandoje amžinos užmarszties. Už ką mumis augszcziausias pakorojo? Gal prakeikė motynos musu, jog užmirszome poterius prigimtoje kalboje, kuriūs jos leizdamos mumis į svėtą taip storaunei mokino? Gal daugel isz musu nusizėngėme priesz teisybę, neatidūdami skolos užtrauktos pas tėvus savo? Ne vienas isz musu gal sutrumpinome kelią tėveliams ir nedūdami jiems pakajingai užsipelnyti sav amžiną garbę pastojome pirma priežastimi ju smerczio? Gal ne vienas isz musu už meilų auginimą tėvams. neiszsimmokėjo, bet už ju visus vargus dėl musu pakeltus isz anu tiktai jūkus provyjome? Gal kitsai ir tarp musu tiktai

piktą kersztą iszliejo ant tėveliu, paklydime savo laikydamas už blogą tai, ką tėvai dirbo dėl labo kudikiu savo; gal priesz tą ryksztę, su kuria tėvas grasina vaiką nū piktų darbu, mes jam skaudų bogatą nuvijome; motynai uždavėme smertelną szirdies sopulį, atkerszydami jei vien dėl to, jog nevaldingus sąnarius kudikėliu drįso minksztais ir sziltais vystyklėleis varžyti? O! mes savo paklydime nežinojome, jog tėvas sunų nuplakęs patsai graudžei apsiverkė. Kiti vėl nematėme ir nejutome meilės motynos, kuri gal kitą dieną neturėdama szilto pecziaus, musu szlapius vystyklaiczius ant savo kuno džiovinu!

Czia jau rodosi yra visiems suprantamu daigtu, jog meilė tėvynės yra tai dėkingumas jos gyventoju už gerus darbus tėvu ir sentėviu, kuriems jei norime atidūti prigulinczią garbę, turime pasakyti ir kartas nū karto vis kartoti tūs vertingus žodžius: *Buk pagirta, žemė tėvu musu!*

Piastu duktė.

Apsaka apie Lietuvius 1282 meto. *Petro Trupinėlio* perdėta.

(Priemazga.)

XIX.

Ona ant ginklo pasirėmus' koto
Stebis ir žiuri ant Traidno szarvoto:
Nės czia dorybę regėt netikėjo,
Dėl to jos rusta szirdis suminksztėjo!
Vyrai, jei norit, kad moters mylētu,
Akimis meilioms ant jusu veizdētu,
Bukite narsus, drąsus bet doringi,
Nors menkūs rubūs, bet darbūs teisingi.
Puikus parėdai dėl tu tegul lieka,
Kurie tik pūsias, daugiaus negal nėko.
O kuną jusu tai pūsia dorybė,
Elgims patogus ir mokslo szviesybė,
O darbai tokie kad szirdį užgauna
Tartum į kilpas mergelę sugauna.
O tokia meilė, pagyrimas, szlovė,
Ką darbai tavo jos szirdyį sukrovė,

Negreit isznyksta — ji gins jūs verkdamą,
Nors tu, kaip Traidnas, draskytum jos namą!
Ji praeitinę tav greit dovanoja —
Tik gražius darbus szirdyj atkartoja;
Viską užmirszta ir viską atleidžia:
Ir tavę karsztai pamylėti geidžia!
Nės darbs doringas — jų yra retesnis,
Jū rodos mumis mielas ir gražesnis!

XX.

Traidnas sugrižo. Jau ant veido jojo
Regėt szvelnumas, nėra kitaip dumojo,
Szviesybe aiszkia jo akys žibėjo,
O rankas tartum prie maldos sudėjo;
Tokiam paveiksle taip rodės meilingu,
Kad net užkaito mergelė gėdinga.
— „Kunigaiksztenė, kovą nuramdįsiu,
„Sugręsziu lobį, skriaudas atlygįsiu;
„Tik įleisk gilyn ant valandos vienos,
„Kad motei tavo dūti labas dienas:
„Ant tavo žodžio paliaudamas karą,
„Su Piastais noriu padaryt sandarą!“
— „Gali paliepti, narsingas valdonai!
„O ne praszyti“ — atsakė jam Ona;
„Bet kad įleiszčiau ten tavę szarvotą,
„Tai iszgązdįtum motyną ligotą;
„Bardyszius tavo, kardas ir trimytas —
„Veizdek — dar laszais kraujo aptaszkytas;
„Padėkie ginklą, kunige galingas,
„Busi priimtas kaip sveczius meilingas.
„Proseniu mano platus stalas yra:
„Bus kur pasodīt karžygiszką vyrą!
„Brolis po gires su žvėrimis vaikos,
„Bet ir jam grįžti rodos jau yra laikas.
„Tūmet užgersit pabaigimą karo
„Ir padarysit amžiną sandarą:
„Pas Ziemovitus, namūse Konrado —
„Nebijok — vyliaus dar nėra nerado!“

XXI.

Greitai nubėgo pasakyt motynai,
Jog naują sveczią atvesti ketina.

Traidnas kaupoką nū galvos numauja;
Atriszio kardą ir nuszlūstę kraują.
Kruvinus szarvus nū savęs nutraukė
Ir atsakymo nekantringai laukė.

XXII.

„Eiksz, kunigaikszti! atlankyk mus' butą!“
Tarė užkaitus' (smarkiaus szirdis kruta)!
Emus' už rankos ji dailų vaikina;
Pas savo motę meilingai vadina;
Per didę, tuszezią jiedu grinczia ėjo —
Suvis ten tyka — tik aidas skambėjo;
Tik girdi kartais dusavimą tyką:
Apmauda suvis tarp juju išnyko . . . !
Mergelei einant tik aszaros bira . . .
Dievas tik žino, kas jos szirdyj yra!
Sztai vėl į kitą jie butą įėjo,
Kur motė Onos ligota gulėjo.
— „Motyn!“ jis tarė, „kovot jau pakanka!
„Atleisk man kaltes ir dūk savo ranką!“
— „Nežudyk mumis su duszia ir kunu!
„Mes žinom, kokios provos karo buna!“
Taip sena motė Traidenui kalbėjo,
Aszaros gailios per veidą byrėjo.
— „Sveika, mocziutė! tu ir duktė tavo!“
Ir ranką anai Traidnas pabucziavo.
„Mes jau neplėszom, nebijok Traideno,
„Dek ant patalo savo galvą seną.
„Pilyje jau buvo viskas Lietuvio . . .
„Bet duktė tavo ji apgal be szuvio . . . !“
— „Onutė,“ tarė senoji mamytė,
„Kur yr Konradas, liepk ji pavadītī!
„Rasi, kad smarki atėjo Lietuva,
„Jis ėmė ginties ir kovoj pražuvo!
„Ak, galva mano, galva nelaiminga,
„Likau naszlaitė — sunus mano dingo!“
Tik rankas laužo, graudžei aszaroja —
„Kam man gyvastis, kam manę gūdoja!
„Kam karalystė, kunigaikszceziu turtas . . .
„Kur sunus mano? Argi jis nudurtas?

„Vade Lietuviu! savo kardo kirceziu
„Ir manę užmusk, kad sykiu numircziau!“
— „Konradas girėj dar žvėris naikina“,
Atsakė Ona, jis nėko nežino;
„Bet gaisrą pilies turės pamatyti,
„Nebijok — ateis tavę atlankyti.“

XXIII.

— „Asz jau czia, motyn“, Konrads garsei sako,
„Mokėsiu vaikszeziot savo tėvo taku:
„Tūjaus isz pilies plėszikus iszvysiu,
„Už musu skriaudas asz jiems atkerszysiu . . . !
„Tu czia, Lietuvi! a! radau lupiką!“
Tarė ir vos tik kardu neisztiko;
Traidnas be ginklu, bet kumsczioms kad kirto,
Konrads, kaip pėdas, ant grindu parvirto.
Apmaudą giežia sunus Ziemovito . . .
Greit atsistojo — ne gana jam szito —
Jis vėl ant Traidno pūlės nemalonei:
Vėl prasidėjo ne lygi karionė . . .
Lyg ūla stovi Lietuvos vaikinās:
Netur jis kardo, tik kumscziomis ginas.
Bet akies mirksnyj lyg spindulys saulės,
Tarpu baimingu debesiu pasaulės,
Tarp kovojancziu ir piktu valdonu
Skaisti, lyg žiedas, atsistojo Ona.
— „Paklausyk, broli, kam kardą pakėlei?
„Nūg tavo kerszto n'atgys numirėlei;
„Juk žinai, broli, tu karo gadynę:
„Lietuvei musu užpūlė tėvynę —
„Kruvinai gynės musiszkei nūg juju,
„Bet toks likimas — virszus stipresniuju.
„Tav tiesą, brolau, turiu pasakyti,
„Lietuvis pilį norėjo draskyti,
„Asz tik nuramdžiau jo baisią nožmybę
„Ir pabudinau szirdyje dorybę:
„Nutilo kova ant liepimo vado.
„Mums visas skriaudas atlyginti žada.
„Padėjo szarvus ir kardą isz rankos,
„Dabar lyg sveczias jisai pas mus lankos;
„Ne laiks gailėtis, ne laiks apmaudūti,

„Geriaus bus ranką viens kitam padūti!
„Ar tas, kurs manęs paklausė noringai,
„Turi to žingsnio gailėtis szirdingai?
„Kad skriaudą tokią tarp musu nukęstu,
„Ir but užsmaugtas jis namūse Piastu?!
Taip sakė Ona, skirdama du vyrų,
O isz akiu jos aszarėlės bira.
Karžygei savo sulaiko narsumą . . .
Kiekviens pažiuri į szirdies gilumą . . .
Tad ranką meilei suspaudė viens kito
Traidnas ir Konrads, sunus Ziemovito.
(Toliaus bus.)

Giltinė ir avykirpės žirkklės.

Kunigas Uleknaviczius, klebonas Merkinės (Merecto), iszspauzdino Vilniuje 1861 m. pasakas, pritiki-mus, veseles ir giesmes, suderinimais lietuviszkai pa-raszytas. Gale to tvaro yra prisegta lenkiszka pra-tarnė apie tulus Lietuviu budus. Tarp kitu daigtu tapė tenai patalpinta sekmė (pasaka) apie giltinę. Spauzdindami tą sekmę, lietuviszkai perguldytą, tei-kiamėsi dirbę ne veltu dėl lietuviszku rasztu naudos, už ką mums nekerszys jos tverėjas (autoras).

Mokėtas senu ir nauju daigtu tyrinėtojas, p. Kra-zsiauskis, savo rinktiniame vilniszkiame raszte pri-durdamas apie daigtus, randamus senovės kapūse, mi-nėja, avykirpes žirkles ir lygei isz netycziau klausia: kas spės sziandien, kam jas dėjo į grabą prie nu-mirėliu? — Lietuviszka sekmė (mitologija) žino apie tai ir žino, kam jos buvo dedamos prie numirėliu.

Ką ženklina giltinė? (Pas senovės Graikus buvo tai parka, verpianti ir kerpanti gyvenimo siulą.) Kas tik moka lietuviszkai arba žemaitiszakai, at-sakys, jog tai yra smerties paveikslas. Giltinė nū žodžio „gelti“, „gelėti (gilti)“, „gelū (gylys)“, pirmapradė smerties, yra iszreiszkiama žmogiszkame paveiksle, kaip moteriszkė, su ilga ir mėlina nose ir veidu, su ilgu liežuviu, pilnu smertiniu nūdu. Ap-

sigobusi baltą paklodę, ji landžioja dienoje po numirėliu grabus, rinkdama liežuvium nūdus nū lavonu (numirėliu kunu); naktį jina išnesžioja tūs nūdus, užmarindama (užnūdydama) jais rykus (sudynus) ir pakrutindama miegancziūsius, ir taip pravartojusi nūdus, renka jūs vėl numirėliu grabūse.

Asz atmenu, mano kudikystės dienose, vieną kartą žiemos vakare mano motyna verpė kūdelį su kalvaracziu (rateliu), tėvas skaldė balanas (pažibams skakalius), o kiti szejimynykszczei kožnas prie savo darbo tilomis žiovavo laukdami vecziarės. Asz sukalbėjęs poterius paskui motynos, pasirėmęs ant jos keliu, klausiausi, ką vyresniejie sznekėjo. Kaimynstėje atsitikę keli myrei lenkė kalbą ant smerties, ant klastu giltinės, kokias jina išzteikia dar-gi su jaunais žmonėmis. Mano motyna pasimislyjo, pasimislyjusi ir tarė: „Dyvinas daigtas, kad szioje galdynėje neatsiranda žmogus, kurs nustrukintu giltinės liežuvį.“ Paskui pradėjo pasakoti szitoki tulo drąscziaus atsitikimą.

„Senei, labai senei (tais žodžiais prasideda visi Lietuviu pasakojimai), yra pasakojoma, žmonės buvo pradėję baisei mirti. Vienas seniukas, macziusiesi neužilgo miršęs, pasiszaukė prie savo lovos vaikus, giminaiczius ir kaimynus, ketinas jiems ką tai pasakyti. Kad visi buvo susirinkę, jis tarė aplinkui stovintiems: Brolei, jauziūsi man reiksent neužilgo skirtiesi nū jusu: numanau pagal savo sopulius, jog giltinė nesiarzdįdama liežtelėjo liežuvium; jos nūdai spaudžia mano szirdį. Asz esmi senas, už tatai nemirsztu jai, bet, bet kad jina nugalabyja mano sunus galabyja kaimynus, giminaiczius ir jaunus žmones, gruzdama jūs iš szio svėto, tai asz jai tai negaliu dovanoti . . . Czionai jis nutraukė savo kalbą ir ilgai pasimislyjęs tarė: Kaip asz numirsiu, padėkite prie manęs avykirpes žirkles, czia prie szono (ir parodė su ranka). — Ką dirbsi su žirkėmis? klausė stovintieji. — Žinosite. — Kaip-gi? Ar ateisi pas mumis ir pasakysi ką padaręs? — Suprasite! atsakė. — Kaip-gi suprasimo, jei dabar nepasakysi? Tai vėl tulą

laiką pasimislyjęs tarė aplinkui stovintiems: Taigi praszau jusu, padėkite prie manęs žirkles: kaip ateis giltinė prie manęs pasistiprinti savo liežuvi nūdais ir prikisz arti, asz pakreipsiu žirkles ir nukirpsiu jai liežuvi su nūdais. — Taip ir padarė. Mirus seniukui, mirtis pasiliovė ir žmonės perstojo taip labai mirti.“

Isz tiesu skaitytojas sutiks su manimi, jog ne maža dėkingystė prider pagoniszkamiam Lietuviui už nustriuikinimą giltinės liežuvio, tiktai iszkada, kad jis nenukirpo dar striukiaus; bet tai nėkas: žmonės kitą kart reikalavo ir dabar reikalauja užsiėmimo; palikkim tą lėkorystei (medicynai) ir sekkime toliaus papasakojimą.

Mano tėvas jūkdamasi pridurė: Asz macziau giltinę savomis akimis. — Kur, dėdukai, matei? suszuko visi szejmynykszczei vienu balsu? — Kupiszkiūse ant cziasnies pas poną rėdytoją. Bet jau buvo tai žmogystė aprėdyta giltinės paveiksle. O ta baisi bestija stovėjo už bliudo deganczio krūpininko. Nosis, veidas, kunas buvo mėlini kaip popėrius nū cukrius; plaukai, antakei, blakstėnai — balti; apsidengusi paklode turėjo liežuvi ilgą, nupiautą (bene nabasztininko tiktai nukirptą) . . . ir pradėjo pasakoti gražų, ilgą atsitikimą, kurį asz palieku kitam kartui.

Senybės tyrinėjimas atrado žirkles kapūse, szis pasakojimas aiszkei iszguldo, kam jos buvo dedamos prie numirėliu. Jog tas pasakojimas yra tikras, szaukiūsi jo liudinimopi prie pelenu mano gūdojamuju tėvu: asz žinau, jog už tą jie nekerszys man, nės taip kalbėjo, tikėjo ir sakė ir dabar sako Lietuvei.

Padūdami tą kunįgo Uleknavicziaus sekmę apie žirkles ir giltinę, atsiszaukiame prie jo szirdingstės, praszdami, jog teiktus apreikszi musu giminystės naudnan laikraszczziūse savo tolesni, gal dar nėkur neiszspaustą pasakojimą apie giltinę, idant nūmonės musu seneliu taptu visūtinei žinomos. Džiaugtum bimėsi labai, o su mumis ir visi lietuviszku daigtu mylėtojei, kad gautumbime isztikimą žinę apie gūdotiną kunįgą rasztininką ir kitus jo veikalus.

Pasiliekame sav padūti apžvalgā virszuj minētosios knīgelēs, kurioje tilpsta daugel gražiu pamokinimu musu mažo mokslo žmonēms. J. K. Sz.

Isz Lietuvos.

Vilniaus seminarijoje randasi daug Lietuviu klėriku. Ir tarp sziu jau dvasė pradeda atsigauti. Susieina du ar daugiaus Lietuviu, tai jau tarp savęs ir pradeda lietuviszkai kalbėti. Iszgirdę prieszininkai lietuqvystės nesizino ką be daryti: piksta, pradeda durnūti ir lojoti, nežinodami nei patys už ką. Argi taip musu vienmoksliams draugams pritinka? Sulaukėme Vilniuje, Lietuvos sostapilėje gadynę, kokią vos tikėjomėsi sulaukti! Negana, kad Lietuvei nemokinami seminarijoje savo raszto ir kalbos, ale ir gyvenimas Lietuviams pradeda buti sunkus. O kur-gi, teisybė gyvenimi?! — Reikalinga yra susiprasti dvasizskai vyresnybei ir pasirupinti visose seminarijose, kurios Lietuvos rėdybose randasi, įvesti lietuviszką mokslą, o kur reikalinga, ir lietuviszką kalbą. Gėda butu stumdytiesi ant priekalo, po kugiu su kaimynais, įpaczei vėros dalykūse. M. D.

Skobi putra isz gyvenimo Lietuvininku. Atsitiko kaimoje krikosztynos. Pakviesta ir asz su savo sese rimi ir sena Glamžėne nuėjau į pokilį. Atkalbėti suvis nebuvo galima, ir norint į tokį pokilį mergaitėms tuli tamsunai sakytu ėsant nepadoru eiti, mes vienok nenorėjome žmonēms padaryti piktumą, kadagi isz tiesu jie butu sznekėję, jog mes ėsame puikios ir atmetame ju meilę. Radome grincioje begulint ukininko paczia visiszkai jaunutę, 18-metę. Szi žmona pradziugo manę pamacziusi. Gailu man buvo matyti taip jauną moteriszkę taip sunkioje ligoje. Bet ar tikėsi, jog czia sveczei žmonos skausmu nesuprato: vieni pypkas užsidegę smilkę, o kiti balsei ir trankei sznekėjo. Kad asz pasakiau, jog tai ligonei vodys, jie atsakė: „jai tai nėko pikto nepadarys, tegul pasi-pratina.“ Ir meilė tarp musu tamsesniuju broliu ira

istabi. Antai pats vyras atsisėdęs prie gūlio paczios degino pypką Manę ir sziurpulsis ėmė. Vargszė, asz tariau savyje, yra szi išzblyszкуси moteriszkė. Ar-gi ger regėti isztekant jaunas mergaites, kurios nežino ir nesupranta, kas tai yra gyvenimas, ir ar malonu matyti kaip jos velka paskui sunkų jungą?! Joms nabagėms rodosi, kad visai ras laimę iszėjusios isz tėviszkos pastogės. Nesakau nėko apie tas, kuriu pažiura susitalpinusi ir kurios iszmano savo paszaukimą. Juk moteriszkė kaip kada ir labai yra nelaiminga ir nevieną tilią aszarą nuszlusto . . . Pasėdėjome tenai valandėlę, reikėjo alaus iszgzerti po stūpką, be to ne butu mus iszleidę isz vaiszių, ir pakilusos nuėjome į namus krikszių tėvo Sin . . . į kitą kiemą. Szis vyras turi į 30 metu amžiaus ir labai yra isz-mintingas žmogus. Su jūmi asz mėgiu pasisznėkti. Visi jo kaimėnai neturi sodnu, o pas jį meilu yra žiurėti į vaisingus medžius. Prisodino jis jaunu obelėliu liki 150 ir kitu medžiu. Visus kaimėnus jis ragina, kad taisytu sodnus, ir vienas-kitas ėmė jau jo klausyti. Netolimais nū to gero Lietuvininko gyvena kitas, visai prieszingo pobudžio. Tai buvo jaunas vaikas, kurs turi motyną naszlę, jau minėtą Glamžėnę. Vaikas užsimetė vesti paczią — tarnaujančią mergą ir dar blogo pasielgimo. Motyna keikė, bet sunus neklausė, apsipacziavo. Įvykus sutūktuvėms motyna persikėlė kitur gyventi. Pati ano ukininko pasisamdė mergą, nejauną, žabalę, biaurią — ir kas iszėjo?! Ans. ukininkas ėmė gyventi su merga lygei kaip su paczia. Kad pati turėjo vaikus merga ir . . . Baisus gyvenimas! Paczios vaiku szeszetas ir mergos tiek. Namūse dabar yra gyvas pragaras, ten barnei neregėti. O jis pats žmogus ant kalbos nemulkis, ukininkas geras, turi trobas geresnias, ne kad kiti, javai puikesni jam užveszi . . . ir tūmi jis giriassi, kad Dievas dar geriaus jam padedās! Vaikus mergos jis daugiaus myli, o tikros paczios mažiaus; bet paczią ir mergą kartais taip musza, kad jos vos tiktai lieka gyvos — bet nepersiskiria . . . Vieną sykį asz paklausiau Sin . . . o, taip rupestingo apie gėri

kaimēnu: dēļ ko visas kaimas nenorējo su lyg sziū-
laik Glamžos iszvaryti už jo blogā gyvenimā? O jis
atsakē: „Nenorējome, nēs mums buvo baisu blogā
žolē rauti, kad ir geroji su jūmi neiszsirautu“, t. e.
kad per iszblaszkymā tēvu ir vaikai nekalti nuken-
tētu. Bet sziandien Sin . . . atmainē savo pražurā ir
sako, kad tēvui negražei pasielgiant vaikai labai daug
nukencziā; už tai jis man ir tarē: norint asz turēsiu
iszpilti paskutiniį laszā savo kraujo, asz ginsiu ne-
laimingus vaikus. Tēvas ju žada manē užmuszti už
tā užstavinējimā vaiku — bet asz noriu, kad teisybē
gautu virszunē.

* * *

Mano naminei reikalai vienā sykį — o tai at-
sitiko labai nesenei praėjusią vasarā — pakvietē manē į
vienā dvarā. Czia asz ir mano giminė tapēme nu-
skriausti. Prietemais už tai iszėjau asz su seserimis į
priedurį ir ten szmurgnos atsisēdome ant zoslanēlio.
Ant kiemo vėjas siubavo medžius, lytus laszais di-
deleis pūlē žemyn . . . O czia ateina žmogelis,
užsimetēs rudinē sermēgā, neszinas rožanczių rankoje.
Buvo tai panaktinis. Priējēs nedrāsei arcziaus musu,
nusiēmē kepurē. Mes velyjome, kad jis kur norint
atsisēstu, norint ant slenksnio, idant pasigelbētu nū
nemaloningo lytaus. Atsisēdo nabagas ir įsisznekome.
Tūmi tarpu ateina dvarponis, ir pikta akimi pa-
žvelgēs į tą žmogų. „Kas czia?“ sziurkszei pa-
klausē. — „Panaktinis,“ atsiliepē nedrāsus balsas. —
„Tai ko czia tokioje vietoje tujai lindai?!“ — „Kad
lytus, pon', ant kiemo didelis, nēra kur prisiglausti.“
— „Nu, nekalbēk, von laukan! eik szalin!“ . . .
Žmogelis susirietēs ir dusuliūdamas nuējo, o dvar-
ponis įsirēmēs vaikszcziujo paauksūtūse kambariūse,
kur szilta ir kur lytus neprieina. Dieve, kokie jausmai
smaigē mano szirdį . . . O czia medžei siubavo,
vėjas kaukē, gamta sujudusi dar didesnį liudnumā
kēlē szirdyje, gailejausei nabago, nekentējaudidžturczio.
Ak, kad negalime pagelbėti nuskaustus vargūlius!
Bet ir negaliu supradi tu žmoniu, kurie pūszdami

savę kankina be reikalo vargūli. Juk ir vargužis vienodai jaučia; o jeigu szviesesni žmonės su vargužiais norint pasznekėti nesigėdintu ir negailėtu, liktu ir jie akylesni. Bet ar daugiui tokia mąstis tinka?!

* * *

Istabus, ką žmonės Pasvalio kampe mąsto apie *pragarą* arba peklą. Man pasakojo vienas senis, kurs pas mus gyveno, szaip: Pernai rudenį važinėjo senis szlubas ir rinko piningus ant pastatymo pragaro, kurs buk sudegęs, isz ko velnei turėję didelią prakiszti. Duszios visos sudegė amžinai, ir viskas isznyko. Taigi velnei pasiuntė savo broli, aną szlubį, ir jam liepė rinkti piningus dėl atstatymo pragaro. Musu senis davė tris graszius ir kiti szitą kaisziojo anam szlubam velniui. „Kam-gi davėte piningus dėl pastatymo pragaro?“ paklausiau. „Kaip-gi,“ atsiliepė senis, „ar gali buti dangus be pragaro, kur-gi piktosios duszios gaus vietą!“ Pragarą-gi buvęs uždegęs žmogus eidamas pro szalį su pypka. — — Ar ne aiszku, kad žmonės pas mus yra tamsus kaip czebato aulas? O ir tai tuli stigavoja, kad Lietuvininkui moksliszkos szviesos nereikę, kada-gi jis gana ėsas tikėjimo apszviestas.

* * *

Mirė vienam ukininkui nesenei gimęs vaikelis. Visi kaimėnai džiaugėsi, kad bus vienu sykiu ir krikisztynos ir pakasynos, ir susirinkę giedojo prie lavono. Norint asz Dievą myliu, bet anie bliovimai budėse man nepatinka. Motyna atsikėlė isz ligos ir žiurėjo į negyvą vaikelį. Nulydėjo lavoną į bažnyčią ir palaidojo. Tėvas-gi susirinkęs su palydovais į asigėrė karcziamoje ir smarkei susimuszo. Namiel pagrįzęs isz naujo susipeszė ir ten jaunavargszė pati dar tebesirgdama turėjo žiurėti į naujas musztynes! Barbariszki dar tebėra musu žmonės, nėra juse jau smai nei mažumą iszdailinti. Dėl ju myris vaiko, paczios liga, tėvu nelaimė — tai nėkas, dar kumet

ir džiaugiasi iš priežasties priepūlio, kada gi atsitinka pokilis. Ar tai neskurdu yra ir mąstyti apie tokius daigtus?!

* * *

Darbas darbininko Pasvalio kampe blogai apsimoka. Vyras pacziūtas ima 12 rubliu algos, 12 puru rugiu, miežiu tiek pat, dar mažumą bulbiu ir kitus neknekius. O kaip yra baisu žiurėti į tūs žmones pablyszkusius nū iszalkio! Dūda jiems ukininkai supelėjusius javus, taigi nebetinkanczius pardosiu; darbininkai turi ir dūną valgyti supelėjusią ir jaja vaikelius penėti. Asz tankei klausiau pacziu bernu, kam jos isztekta suprasdamos, koku vargu susilauks. „Taigi“, atsako, „kad butumėme žinojusios didumą to vargo, nebutumėme tekėjusios.“ — „Kiekviena moteriszke“, tariau, „žino gerai, kad turi tankiausei vaikus, kada iszeina už vyro“. — „Mislyjome, kad neturėsime,“ trumpai atsako. Ir gailu anu buriu vaikeliu, paleistu į szvietą dėl didžiausio vargo.

* * *

Ko dėl Lietuvoje nėra taip, kaip kad Kursze įtaisyti „namai pagelbos“ dėl ubagu? Juk butu nepeiktinas daigtas, dūti jiems koki darbą pagal ju spēką, ubagai neprivalytu eiti per szvietą vaginėdami ir apgandinėdami žmones. O ubagu yra buriu burei Lietuvoje, tai juk yra didelis sunkumas dėl draugijos penėti dykunas. Žmonės turi jau gi dūti pagelbą vargdieniui artimui, bet vis gi kitoniszku budu. Tankei vaikai snaugę iszvaro tėvus senelius isz vietos — girdime daugiur apie tokias nedorybes. Tokie vaikai yra verti prakeikimo. Kaimėnai ir vyresnybė turētu užstovinėti tokį vargdienį, bet sziandien kam tai vis rupi! O isz antros pusės yra ir tokiu ubagu, kurie turi ir savo arklį, jauną paczią, vaiku keliatą budoje, ir dar porį kiauliu nupenėtu . . . Pats vyras, ubagas, yra szlubas. Ar tai toks žmogus negali varyti koki norint amatą ar ką?! juk taip darydamas nebesunkintu draugiją. Bet musu Lietuvei nežiuri, koksai ubagauja žmogus, jiems ger jeigu užgirsta po

terėlius, maldas, giesmes: katras turi geresnią kaka-rynę ir daugiau moka giesmiu, tas jau „didelis mal-dininkas“. — Nuvažiavau su reikalais į Linkuvą. Buvo tai diena atlaidinė, Szkaplėrna. Žmonių ten maiszėsi burei neregėti, įėjau į bažnyčią, bet ten manę kūne nuspaudė. Nežinau, ko žmonės eina į bažnyčią, tokeis bureis, kad ten nėra galima pasimelsti: vienas kitą stumdo, ir taip suėję maszalūja. Regimai, kad jie tokiam suspaudime vien eina žiurėti, kaip ku-ningai laiko miszias, taigi czia kuningas jiems iz-veizdi esąs aktoriumi ant scėnos. Dieve, kaip dar tamsus žmonės! Iszėjusi į bažnytkiemį gana pasi-jūkiau. Buvo ubagu Linkuvoje tukstanczei, ir jie muszosi tarp savęs baisei. Juk ir szurpulys ima per szalį žiurinti tūs žmones, taip nenaudingus draugijai ir bliuananczius visokeis balsais miszkineis. Viena ubagė iszsisikiszusi isz kitu burio atsisėdo viduryje bažnytkiemio ir giedojo jūkingas giesmes. Pradėjau ją barti, kam rėkia, o jinai man atsakė: jeigu ji ty-lėsentis, maldos nei Dievas nei žmonės neiszgiršė. Dieve, koks tai budas yra tu žmoniū! O ant galo man pasakė: o ko czia man gini, ar esi kokia kuningė ar ponė?!

* * *

Vienas didelis dvarponis aplink Vaszkus įsimanė karcziamas statyti atimdamas jas nū žydu, bet tokia pat ten girtystė. Dėl palinksminimo žmonių tas dvar-ponis pastato bilijardus — klausiu skaitytoju, kam to reikėtu?! Ar-gi nebutu geriaus, jeigu ant skūmės gulėtu „Auszra“ ir kitos kningutės? Jis sakosi noris žmonėms „przyjemność sprawić“, bet aiszku, kad jis nesirupina apie naudą žmoniū, o tiktai apie savo kiszėnę.

* * *

Gana yra įstabu, kaip kada nueiti į bažnyčią Lietuvoje. Vieną szventę nukeliavusi į Vaszkus nu-ėjau į bažnyčią; bet czia trenksmas manę apsvai-gino. Procesija eidama darė neiszpasakytą ožmą, varpai ir varpelei skambėjo Toks trenksmas nekūmet netinka sujudintai dvasei, kuri geidžia ti-

lumo . . . Mėgiu pasimelsti bažnyčioje, kada ten tilu, jei tik keliatas seneliu kalba pusbalsei poterius, aukaudami Dievui vargus savo gyvenimo. Dievas vienas teatnesza ramumą szirdžiai, Dievas tiktai vienas. Vaszkušė man tinka tiktai giesmė kn. Strazdelio „Pulkim ant keliu“. Bažnyčia czia yra naujai muryta, daug czia vaizdu, isztėpliotu kas žin kokio Gudo. Praszciaus ne kad vaizdai man tinka įvėdimas pustinės muzikos (trubu), kuri yra baisi. Giedojimas mergaicziu prie tokios muzikos iszrodo kaip kad birbimas musiu. Ant galo klausau, ir ausims netikiu, priesz sumą vargonininkas užrėžė, spēk skaitytojau ką? — Polionėžą!! Juk kaip ant jųko tai daroma. Žmonelei kilnojo galvas ir klausėsi, bet nesuprato, kad isz bažnycios, kur jausmai pakeliami Dievop, padarė grinczią szokyniu, kur prie polionėzo szokėjai poreis susikabinę vaikszcziója . . . Ir taip atsitinka ne vien Vaszkušė, bet ir daugiur kitur. Norėdama asz galėcziau vietu vardus pridėti. Tariūsi, kad ganės to, kas pasakyta, dėl persergėjimu tu, kuriems tas daigtas turi rupėti. *Aglė.*

Svetur apie Lietuvius. Paskutineis metais tankiaus ir tankiaus atrasti atsitinka žines apie Lietuvius įvairiu giminiu rasztuse. Taip užpėnai meto „Auszroje“ (n. 8—10, l. 272—277) peržiurinėjome d-ro Veckenstedt'o knigą „Die Mythen, Sagen und Legenden der Žemaiten“. Tas pats p. V. patalpino laikrasztyje „Ausland“ 1883 m. n. 51, p. 1016 trumpą žinę apie „lietuviszko czyto (gėvelio) iszgrožinimą (*Litauische Giebelornamente*)“, kur randame pasakyta, jog Kauno rėdyboje ant seniausiu trobu neėšą nė jokiu gėveliu iszgrožinimu; o ant naujesnio laiko trobu ant galutiniu gėveliu ėšą iszgrožyta tankei: arkliu galvos (Rosshauptornament), paukczczei, įpaczei karvelei, ir retai žalczzei. — 6. dieną lapkriczio to paties 1883 meto bendryboje „Anthropologischer Verein“ Leipciikyje skaitė ponas Veckenstedt'as apie „kulturiszką gyvenimą Žemaicziu (*über das Culturleben der Žemaiten*)“. Pagal žines apie tą skaitymą laikrasztyje „Correspondenzblatt der deutschen Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte“ 1884 m. n. n. 4 ir 5 padūtas, p. V. kalbėjęs apie giminystę lietuviszkos kalbos ir jos tarmeniu su kitomis ariszkomis kalbomis, apie kuniszkas

Lietuvių įpatybės (physiologie), jų būdą, dabą, pasakas, dainas, kurias jau klasiški Vokiečių rasištininkai garbėję laikė ir t. t. Jis kalbėjęs ir apie karžygiszkas dainas (Heldenlieder), kurios senovėje dainūta, bet kurios vargei tapsencijos atjieszkotos, nėra palicija persekinėjanti kiekvieną trusą ape lietuviszką kalbą ir literaturą, ką ir pats p. V. savo kelionėse po Lietuvą ir susikalbėjimūse su maskoliszka cenzura patyręs. Ir czion jis apraszė Lietuvių namus, gėvėlių iszgrožinimus, Lietuvių liudną gyvenimą ir t. t. Lietuvių giminė, kuri nū neatmenamos gadynės savo žemę apgyveno ir ją valdė, sekanczeis amžeis pragaiszi pagavusi ir sunykti pradėjusi per kaltybę svetimu gaivalu (elementu) Lietuvon įsibrovusių. Lietuvių mēstūse žydai įsivaisine, kurie amatininkystę ir prekybą savo rankose turį; urėdininkais — visur Lietuvoje Maskolei ir Lenkai ēsą; dvarai prigulį Lenkams arba apsilenkavusiems senovės Lietuvos bajorams, o ir tas pats isz lietuviszkos giminės paeinas kunigas taipogi į Lenką pavirtęs . . . Liudnai vislab Lietuvoje iszveizd . . . Lietuvis nūg urėdo ir t. t. prastumtas, tarytum isz mēstu iszvarytas, tik kaimūse ir sodžiūse gyvenąs . . . Trumpai sakant, p. V. labai liudną abrozą musu laiko Lietuvos priesz akis savo klausytoju parvedęs . . . ! Toliaus jis kalbėjęs apie tulus dievaiczius senovės (pumpą) ir k. dalykus. Dėl „Museum für Völkerkunde“ Leipciokyje padovanojęs jis Lietuvių muzikaliszkus instrumentus ir senovės kapūse atrastus tulus daigtus. — Ant galo dabar reikia paminėti, jog szįmet tas pats V. iszdavė Leipciokyje knįgutę „Sztukaris, der Till Eulenspiegel der Litauer und Žemaiten, und Schut Foncka, sein russisches Ebenbild. Mit Originalschwänken, Streichen und Sagen aus dem Russischen, Žemaitischen und Litauischen“ (Leipzig 1884, Denicke's Verl., 8°, 50 pp. prekia 1 mk.), apie kurį ant kitos vietos ketiname pakalbėti.

J. Ba.

Lietuva ir jos sunus.

Sunus: Kad visur girias bajoru budu:
Ar tai prie Lenku ar tai prie Gudu,
Kurie užlaiko kalbą gentystės.
Kam yra dūtas vardas bajorystės
Dėl musu ponu, kurie isz dvaro
Lietuvių kalbą laukan iszvaro?
Kad tarp bajoru kalba pražuva,

Tai saldziu miegu miegok, Lietuva!
Miegok, Lietuva, saldų miegelį,
Miegok, Lietuva, tėvynē mano!
Kad visur žmonēs tur savo kelį,
Tegul stebuklas tavę iszgano!
Kad tavo kalbā rets teiszmano,
Miegok-gi saldžei, .tėvynē mano.
Saldžei sapnūkie, gražei miegokie,
Ir miege mislyk, kad esi tokia,
Kaip už Algirczio ir Gedimino,
Kurie stiprybę savo pažino,
Priesz kuriūs Lenkas, Gudas drebėjo,
Kryžoks ne sykį bėgti turėjo.
Miegok, Lietuva, neatsikelkie
Kaipo kalade*), ar girtas pelkėj;
Nēs kaip pabusi, pasigailēsi,
Maczius' teisybę verkt turēsi.

Lietuva: Kam ta teisybē, idant raudoti!
Kam praeitinē idant žinoti!
Kad szwiesi diena kitą syk buvo,
Ir kad galinga buvo Lietuva!
Kad man sveikatą sunku taisyti,
Velycz' miegoti ir nematyti . . .

Sunus: Tavo sveikata, musu esybē!
Kelkiesi, motyn, rasi teisybę,
Kelkiesi, motyn', isz gilaus miego,
O mēs iszlišim, kaip isz po sniego,
Pavasarpai žolelē žali,
Ir pasakysim: Dūkit mums dali!
Dūkit mums dali, kaip Latvei gavo.
Mažas stiprumas, motynut', tavo!

Lietuva: Mažas stiprumas, esmi sena.
Vilnius ne mano yra szią dieną,
Virsta į Gudus, Lenkus tėvynē.
Sunki senatvė, baisi gadynė!
Velyk miegosiu, velyk gulėsiu,
Nēs pasibudus verkti turėsiu.
Kaip tik pražuvo dievai, tikybē,
Ir ano laiko žusta stiprybē.
Neabejocziau asz su esybe,

*) Įrakintas su kojomis

Kad pas kaimynus butu teisybė,
Kad jie neplėsztu senosios ažės
Ir neiszpiaut pievos kur gražios.
Sunus: Kelkiesi, motyn', isz giliaus miego,
O mes iszlišim kaip isz po sniego.
Iszausz dėl musu vėl pavasaris,
Bet tu, mamutė, sunki kaip varis . . .

10. grūdžio 1883 m.

Vėversys.

Gromatos isz Amėrikos.

II.

Amėrika, Amėrika! Visi szilandien szneka Auropoje apie Amėriką ir raszo apie ją kaip apie kokią iszgarytoją vargingo žmogaus. Verta-gi žinoti, kaip jinai tą vargužį iszgaryno. Trum-pai tiktai czia tą taip svarbų daigtą apsznekėsiu.

Kadą asz ir burys Lietuviu atvaziavome į mēstą Naują Jorką (cf. pirmąją gromatą) ir apsistojome „Kestl-Gardene“ (Castle-Garden), tūjau atvyko guvus vyrai kviesti mus pas savę į gspadą. Gerai butu pakeleivingam žmogui mēste turėti gspadą, juk yra neparangu atgulti ant aslos, itin priszmeižtos, Kestl-Gardene; bet kad tai ateivis galētu mēste pigei apsi-gyventi! Tie, kurie jį kvieczia į savo namus, reikalauja už vien nakvynę ant dienos po du doliaru (4 rubl.), o ką suvalgytum pas jūs, tai jie skirimai parokūs. Jeigu musasis žmogus pa-traukys peczius tai iszgirdęs ir pasakys, kad tai yra neszvietisz-kai brangu, tai anie gudragalvei Amėrikos szvypsodami at-sakys, kad Auropoje viskas yra pigiaus, bet czia, Amėrikoje, viskas brangu. Ir toje sznektoje yra truputys teisybės. Žmo-nėms atvykusiems į Amėriką yra viskas per brangu — nēs 1) piningai pusėtiną teturi vertį, o 2) visi czia daigtai antrą tiek brangus ne kad Auropoje. Kad asz teisybę szneku, gali parodyti paveikslai. Gaspada (viena grinczia su patalyne, langu ir skūme), ant sąvaitės (nedėlės) samdant, kasztūja į pus-antro doliaro, kur geresnė — pasiekia ir pustreczio. Pras-cziausias valgymas dėl vienos sąvaitės apsirokūja į 4 doliarus. Kad panorėtum iszgerti nedidutį stiklą alaus, užmokėsi 5 cen-tus (10 kap.), lygei tiek pat mokama už stiklą kavos, žolinės (arbatos), bandelę dūnos, kurią ant sykio gali suvalgyti ir t. t. Prasta kepurė, pėris czerevyku apsimoka dviem ir daugiau doliaru. Žodžiu sakant dabar aiszku, jog brangumas įvairiu

daigtu dėl Auropėno yra neiszpasakomas. Už tai daugumas, iki prasižiuri mēste, pasilieka su daigtais minėtame Kesl-Gardene.

Prasideda jieszkojimas vietu ir darbo. O kad czia taip pigei rastum darbą! Ne vienas praszvilpina bejieszkodamas savo paskutinį skatiką, ir jausdamas alkį, o kęsdamas plikį eina melsti mylestybos pas perkupczius, kurie tyko galutinai tą vargszą apgrandyti, ir jei suteikė kokią urksztinę — gerai, o jeigu ne — tai keliauk vėl sveikas į mēstą ir stipk badu arba eik vogti! Taip tai eina atvykusiems, bepiningiems vargszams į Naują Jorką. O gali kitur jiems yra geriaus! Kad tai taip butu, tai visi džiaugsmingi nuvažiūtu ar į Czikagę ar į mēstą szv. Liudviko, ar į aną garbią Kaliporniją Bet sziantdien kaip czia vyksta? Kalipornija apsėsta Kynu, kurie taip pigei atlieka darbus, jog su jais Auropėnas negali eiti lenktyn. Czikagėn ir daugybėn viduriniu mēstu Suvienūtose Valstijose pripludo burei Vingru, ir nemažas skaitlius darbininku szmėkli-nėja iszblyszkę be dūnos; kiti-gi gavę užsidirbtį mažumą skatiko, kulvirczeis grįžta į Auropą . . . Taigi supras kiekvienas skaitytojas, jog atkeliavusieji į Amėriką Lietuvei, kurie nemoka nei angliszkos kalbos nei turi piningu, gana vaiposi ir gailinasi Tiems, kurie keliatą metu pirmiaus czia atkeliavo ir jau prasigyveno, eina ne visai blcgai, o ir tai ne visiems. Gailu yra skaityti rasztus, kurie iszgiria Amėriką prastam žmogui, ir vyresnybės turėtu pasirupinti apdrausti anūs iszgyrimus, kada-gi jie ne vieną yra supaikinę ir nuvarę į pikcziausią bėdą. Jau amėrikiszka vyresnybė — kaip sziantdien skaitau angliszkūse laikraszcziuše — gražina atgal į Amburką žydus, atvažiavusius be skatiko į Suvienūtas Valstijas; ta pati laimė laukia ir keliato airiszku (yriszku) giminiu, kurios bādūja ir vaitoja Naujame Jorke

Kas su piningais į Amėriką atvažiūja ir czia ima varyti kokį norint amatą ant savęs, tai gali daug pelnyti. Kalvei, siuvėjai, kurpei, kepėjai, raczei, sziksznininkai, ukininkai — tie visi gali czia kaip kada ir gerai iszsiversti. Tiktai praszau įsitėmyti o ir kitiems apie tai pasakyti, kad dėl to gerumo reikia mokėti angliszškai sznekėti ir turėti piningu; kitaip ir amatininkas atvažiavęs į Suvienūtas Valstijas griausz isz apmaudo pirsztgalins.

Isz to, ką pasakiau, gali kiekvienas numanyti, jog Amėrikoje yra gana greitai sunkiaus užsidirbtį dūną ne kad Auropoje;

už tai visi tie, kurie neturi reikalo apieisti savo krasztą, tegul tauposi namėj, ir jei turi piningu, tegul ima namėj varyti ar amatą ar prekystę — ir tūmi darbu atnesz pelną ir sav ir tėvynei. —

Kad pamatyti kaip Amērikoje žmonės ukauja, nuvažiavau į Okspordą — bus kokia 60 myliu nū N. Jorko — ant darbo. Ten tai ne ilgai pagyvenęs pamacziau, kad ukės — vienos vercziasi pienu, kitos — javais, kitos — daržovėmis; pietūse-gi auginamas vynas, medvilnės ir kiti daigtai, kuriu Lietuvei nepazīsta. Kad ukininkas surenka piena, kiauszius, javus, daržoves — jis ilgai nelaukęs nuveža pardavinį ant gelžinkelio, tenai atidūda agentui, o tas viską mēstan į vieta, jau ukininko žinomą. Czia žmonės norint neturi labai daug žemės — nēs *parma* (ukē) tankiausei nesza į 40—60 desintinu — vienok jie laiko gražų burį arkliu ir galviju ir kiauliu. Valininkai aszvienei (asilai) yra visur gana dideli, stambus, stiprus ir gerai nuszerti. Karvės su dideleis, piningais teszmenimis; avys riebios ir vilną turi stangią, minksztą, ilgoką. Kiaulės vienval garde uždarytos nusipeni ir nutunka. Namai, daržinės ir klojimas — visi trobesei dailei pataisyti ar isz medžio ar isz akmens ar isz plytu. Javus, pievas piauna visur piautuvais, o sugrēbsto grēbtuvais, vyriszkei sutraukia į kupeczius szakutėmis ir sukrovę į arangas veža namon. Javus iszkulia kultuvais. Žemę aria arklais, daržus-gi iszskvarbo skvarbyklėmis (lopetomis). Darbininkas dirba nū pusės penktos adynos rytą iki septintai adynai pasibaigiant vakare; czia darbininkas neturi postuviu arba perpiecziu, kaip kad pas mus Lietuvoje, norint Amērikoje (Suv. Valstijose) vasaros yra daug karsztesnios ne kad musu tėvynėje. Moters tiktai apie namustesirūszia. Liūba gyvūliu ir ukės darbai prigul vyriszkuju. Algos darbininku yra visokeriopus, vienur gauna ant mėnesio 10 doliaru, kitur 15, o kitur 18; prie to gauna valgymą ir buveinę, bet drabužį pats turi pasisudinti ir iszsiszkalbdinti žlugtą. Trumpai apraszant, tokį tai iszveizdį turi Amērikos laukinei darbai ir ukē. Dirbtuvėse, kasyklose angliu, amato butūse, suprantamas tai daigtas, yra kitoniszkos apmokėjimas. Czia darbininkas gali užsidirbti 40 iki 70 doliaru ant mėnesio, bet turi ant savęs gyventi. Tiktai nesitikėkite atvažiavę, kad jus prilįsite prie tu darbu. Amērika perpildyta darbininku, kurie moka ir geriaus darbą dirbti ir angliszškai szneka ir yra pripratę prie karszto oro.

Pagrįžęs į Naują Jorką radau gromatą parėjusią iš Springfildo nu vieno brolio Lietuvio, kurs man praneszė, kame gyvena geri musu brolei ir darbininkai. Asz gavęs tokią žinę, tūjau pajieszkėjau gyvenimą tėviszkainio arba ukėso (čia visi žmonės yra lygus, ir kožnas vadina savę ukėsu, „obivateliu“) Mikolo Tvarausko, žmogaus, kurį Lietuvei turi arcziaus pažinti. Žmogus tai smulkaus augumo, liesokas, yra jau daug pergyvenęs. Jis savo tėvynę Lenkiją (nės jis yra gimęs Lenku) paliko pabaigus maisztui 1863m. Pagyvenęs Auropoje jis atvyko į Amėriką ir pabernavęs prie ukininko'ėmė ant savęs varyti spaudėjystės amatą, bet czia jį nelaimė isztiko — jo įtaisai spudėgė ugnyje. Palikęs be nėko, brolis Tvarauskas įstojo į skardinę, dirbtuvę, czia dirbo mažnę pusantru metu, ir sunkei apsirgo; buvo, matai, prigėręs dulkiu skardo ir tos jam sveikatą suardė. Ilgai pasirgęs, negreitai tas brolis pasigavo; o pagijęs griebėsi už blėtinio amato, ir pelnė mažumą piningu. Tūmet jis vėl įsigamino raides (litaras) ir ėmė spauzdinti lapelius pakvietimo, aplanku laiszkelius, apgarsinimus ir t. t. Ant galo, 1879m. jis paleidė į szvietą „Gazėtą lietuviszką“, apie kurią žemiaus pasznekėsime. Sziandien tas žmogus tebevaro savo spaudėjystės amatą, tiktai ką nebspauzdina liet. laikrasztį, kadaži musu brolei Lietuvei nėra labai kritus ant skaitymo kningu ir laikraszcziu, jie „neužsipūla“ ant ju. O tai asz pas tą broį Tvarauską pirmiausei pasigarsinau. Buvo tai szventa diena. Tą dieną visi darbininkai yra atlikę nū darbu, už tai susibėga į kruvą, padaro jaunimus ar kitokius susirinkimus. Taip tai ir tą dieną — buvo tai 20 d. liepos m. 1884. — Lietuvininkai buvo apgarsinę kelsę savo susirinkimą dėl apsznekėjimo savo bažnytiszku reikalu. Nuėjova į susirinkimą ir mudu su broliu Tvarausku. Radome czia į 100 susirinkusiu Lietuviu — vieni jauni, kiti viduramžei vyriszkei, bet visi petingi ir žaliukai, gana patoge, apsitaisę, taip kad, jeigu jie lietuviszkai nesznėtū, nei pažinti kitą nepažintum, jog jis yra Lietuvis. Susirinkimas nusiskyres vyresnybę — virszininką, rasztininką ir piningių — ėmė sznekėti apie reikalingumą Naujame Jorke kuningo Lietuvio. Ant jo izlaikymo reikia piningu, už tai ėsantiejie susirinkime paraszė savo pavardes, padarė antraszus ir pažadus, kiek katras mokėšes kožną mėnesį kuningui Lietuviui, kada jis parvyks į mēstą. Kada pasibaigė reikalai susirinkimo, tai vienas Lietuvininkas balsei visiems girdint perskaitė „prospektą“ „Auszros“, kurį Amėrikos Lietuvei tiktai į tą laiką tebuvo apturėję. Visi pa-

gyrė gerus norus ir darbus „Auszros“, pasigėrėjo „grynumu“ kalbos „prospekte“ ir ne vienas užsiraszė vietą, kur jinai iz-eina, žadėdamas ją parsisiųsdinti. Tai vis manę padrąsino. Asz pasipraszęs balso nū virszininko maž daug tokeis žodžeis pasznekinau susirinkimą:

„Brolei ir vyrai! Visi esame iszsikraustę isz tėvynės ne dėl paleistuvystės, ne isz tinginiavimo, ne dėl prisižiurėjimo gro-zybiu svetur, bet gainiojami vargu, prispausti bėdomis gyvenimo, persekiojami vyresnybiu. Taigi vargai mus atskyrė nū tėvu ir nū tėvynės! Bet mes visi tą tėvynę nesziojame savo szirdyse ir jausmūse. Jau ir pats szianydzsztis susirinkimas parodo, jog mes norėdami palaikyti savo kalbą ir tautiszką atskirumą geidžiame turėti lietuviszka kuningą. Musu mąstys ir dar-bai tempia mus į pavėsį musu saulėtos tėvynės. Bet tiktai jausmai pavienam pavieniu žmoniu traukia prie tėvynės; tą jausmą mēs tiktai skaitome savyje, bet kiti apie tai nėko ne-žino, nės mes jiems apie tai nepasakome, kadaži neturime laikraszczio. Jaugi musu vienas brolis 1879 m. mėgino laik-raszti Lietuviams patiekti, bet Lietuvei mažai teturėjo spėkos dėl jo iszlaikymo; laikraszttis pliumptelėjo į vandenį. Ir szian-dien butu gana sunku czia iszlaikyti laikraszti dėl mažumo skaitancziu broliu. Mes už tai turime jieszkoti svetur laik-raszti tokį, kurs padātu ir mums ranką, o priegtam mums su-teiktu ganėtiną kaupą žiniu isz tėvynės. Kiek asz žinau, nei vienas kitas liet. laikraszttis mums geriaus neatpūla kaip „Auszra“, apie kurią czia buvo ką tiktai skaitoma. „Auszra“ pritinka prie visu — „ir mokjtu ir nemokjtu, turtingu ir vargužiu“ ir dūda įžvilgį į gyvenimą musu toli gyvenancziu broliu namiszkiu. Taigi mes mėginkime savo sąraisztį su tėvyne parodyti tūmi, kad parsisiųsdjisme „Auszrą“ į savo kraszta ir kad patys į ją pa-talpinsime žinias apie tai, kaip mums sekasi svetur gzventi. Norint perskirti esame marėmis, bet parodykime, jog esame suvienūti dvasėmis ir szirdimis. Kad busime vienybėje, musu ir dusavimai ir kentėjimai ir vargai, svetur pakelti, nenueis ant nėku — nės parodys musu broliams tėvynėje, kaip reikia gyventi ir apie ką mąstauti. O tas pamokslas yra labai brangintinas. Leiskite, idant asz baigdamas savo trumpą sznektą atidūcziau pasveikinimą tikriems Lietuviams, Amėrikoje gy-venantiems, o ir broliams likusiemsiems tėvynėje. Visi sveiki—gyvi!“

Tūmi ir pasibaigē susirinkimas, visi ējome ad penates. Bet asz grīzau ne tuszczias, nēs rankose nesziau gniužį lietuviszku rasztu, kuriūs parējēs tūjau ēmiau skaityti ir perskaitēs szitai raszau trumpą ju peržvalgą; taigi darau dėl žinios broliu Lietuvoje apie tai, ką iszeivei įstengē parengti svetur dvasisz-kai. Ta peržvalga gali iszveizdēs Amērikos Lietuviams ēsanti asztri, bet man regisi, jog visi, kurie myli teisybę, pasakys drauge su manimi — carus est amicus, carior veritas. Antrapus kri-tika pažadina dvasę ant darbo, sukuszta maštį, už tai at-nesza naudą tėvynei; o juk kritika, kuri pasiremia ant tikru buicziu, neužgauna žmogaus, norint jinai parodo jo silpnumą; kritika parodo ir tai, kaip jis gali paszokti isz žemumos į augsztį.

Paminėjau augszcziaus, jog br. Tvarauskas leidē į szvietą liet. laikrasztį. Tai gana yra įstabus daigtas, kad tas vyras, budamas Lenku, dirbo ir dirba dėl Lietuvos. Vienoje kningutėje, apie kurią kitą sykį pasznekēsiu, jis raszo apie savę: „Esu czystai Lenkas, bet tarp Lietuvininku užaugęs, 12 mete aml žiaus savo, iszmokau ju kalbą, o pamylējęs jus procevoju dė jusu ir procevoti nenustosiu.“ Toks tai vyras nevienam tikram Lietuviui gēdą padaro. Kūmet Lietuvis trina nugarą į sieną, ir vaiposi isz broliu neszacziu dvasiszką paszalpą tautai, svetimi matydami musu silpnumą, griebia už plunksnos ir rodo, jog prideri Lietuviams pasirupinti apie rasztą. O sve-timu darbininku Lietuvei turi gana daug; neszneku apie vyrus, gyvenanczius Maskolijoje, ir rakinējanczius musu kalbą; primenu tiktai prusiszkūsius laikraszcziaus, kurie mažne visi yra sveti-mose rankose. Taip tai ēsant, kam bus įstabu, kad czia tiktai mažuma laikraszcziau ir kningn tēra raszyta lietuviszkoje dva-sėje. Nū svetimtaucziu žmoniu negalime reikalauti, idant jie jaustu lietuviszkai ir mus penētu lietuviszkai pataisytu penu. Kaip kur kas yra augęs, tenlink jis ir traukia. Jog tai pritinka ir prie br. Tvarausko, pamatysime prisiziūrēję į jo rasztus. An-trapus jis ir pats savo maštį neslepia, nēs sakēsi užrustinęs viena diktą Lietuvį, gyvenantį Paryžiuje, savo priepažintimi, kad norįs Lietuvius sulenkinti. Žiurēkime, kaip brolis Tva-rauskas tą darbą dirbo ir kaip jam sekēsi.

N. 1. „Gazietos Lietuviszkos, raszto vaszvēsto dėl Lietuvininku Amērikoje“ apsiskelbē szvietui subatoje 16 d. rug-piuczio 1879 m. Naujame Jorke. Ir kaip-gi pakalbino Lietuvi-

ninkus tas rasztas? Pirmame numeryje randame gana ilgą įžengą, kurios įtalpa sutrumpinta tokį parodo turinti kandūlį. Mes visi palikdami savo gimtinę, mažu ant visados, turėjome verksmingą szirdį. Juk ir sziantien visitebelaukiame iszliūsavimo savo tėvynės nū deguto, kuriūmi per szimtą metu prisigėrusi buvo. Gana musu broliu gaiszo kariaunose ir namėj — tikėjimą persekiojant. Mes-gi Amėrikoje ėsame laisvus, už tai galime įsitaistiti ir laikrasztį, kurs mus sulygintu su kitomis tautomis; o tai juk 1) ir mums iszeiviams garbę padarys, kad svetur iszmokę skaityti ir sunkei dirbdami darbus įgyjome dvasiszka įrankį, ir 2) mes czia gausime pamokinimą, tapsime akylesneis, nės daugiau patirsime žiniu. Musu brolei Lenkai turi keliatą laikraszcziu jau senei, o ant mano pakvietimo 1874 m. mažai kas tepasigarsino, nės žmonės buvo tamsus. Sziantien už tai susitarę iszlaikykite liet. spaustuvę, kuri jums ketina pasiųsti maldų kningas, rasztą szv., istoriją, apraszą žemės ir visokias pasakas. Ant galo 3) mes galėsime broliams namon pasiųsti rasztus isz taip tolo ir jiems pasigirti, kad Amėrikoje nėkas neuždraus mums nei spaudinti nei skaityti naudingus rasztus . . . Senovės gadynėje laikydavo žmogų tamsybėje dėl to, kad tas dirbtu kaip jautis junge, o tas bėdnas darbininkas neturėdamas jokio apszvietimo mislyjo, kad jau taip turi buti, kad Dievas jį ant to tiktai sutvėrė, bet asz sakau prieszingai, tai neturi buti ir negali buti, žmogus kožnas yra sutvertas vienaip ir visi turi tą paczią lygybę, tą paczią valę ir tiesą.“ — Kaip kad tąsą tos įžengos ir tolesnį iszaiszkinimą randame tolimesniūse numiriūse laikraszcziuo. Taip antai n. 3: Jonas Baisusis vargino savo žmones, „gyvus piuklu piovė, kalė ant poliu (smaigcziu), rankas, kojas kirto ir t. t., o tas bėdnas žmogus nepažindamas savo tiesu visur pasidavė paslankei.“ Sziantien-gi žmonės įgavę mokslą keliasi ir reikalauja palengvinimo. O tai vis mokslo kalczia. N. 13: Mes Lietuvei glauskimėsi prie Lenku, nės „visi ėsame iszeivei isz tos paczios tėvynės . . . motyna musu suriszta kenczia nevalę“ . . . stengkimėsi jai neszti globą „tikrai broliszka be jokio užvydėjimo ir prasivardžiovimo, kaip tai yra paprasta vadinti, tas Poznanczikas, tas Mozuras, tas Lietuvininkas, kitas vėl kitaip. O! ne, to nedarykime, netėszykime savo neprieteliu, stokime visi kaip vienas ir pasakykime: ėsame Lietuvininkais ir Lenkais, ėsame visi broleis vienos motynos, tegul

mato persekiotojai, kad visi netiktai savo žemėje, bet ir sveti-
moje szalyje vieni kitiems padūdame ranką.“

Dabar matome, jog rėdikas „Gazėtos“ pasidėjo dvejopą
uždūtę: *pakelti Lietuvius kaip tautą ir jūs dvasiskai suartinti su
Lenkais*, kadą pertruko raisztis polytikiszkas. Aiszku, kad tai
gilei apmąstauta polytika. Ziurėkime, kokie bus to darbo vaisei.

(Toliaus bus.)

Pataisymas.

Raszte „Lietuviu raszliava“ (n. 1—3 „Auszros“ 1884 m.)
p. Dagilis padavė (l. 26.) ir vieną įraszą ant atrasto auksinio
indo senovės lietuviszku Daku žemėje (szios dienos Vengrijoje).
Įraszas graikiszkomis (ne lotyniszkomis) literomis sekanczei
iszrožytas:

βουλδ. ζωαπαν. τειση. δυγε.
τοιγη. βου. ταουλ. ζωαπαν.
τατρογητζειγη. ταιζη.*)

Įraszas szitas randasi ir J. G. Kuno knigoje „Forschungen
im Gebiete der alten Völkerkunde. I. Teil. Die Skythen.
Berlin 1871. S. 235“, isz kur asz jį czionai padūdmi. Jau
Szafarikas buvo užsimanęs įraszą už slovėniszką pripažinti, už-
tėmyjęs neva žodi „župan“, nors ir szis sloveniszkoje kalboje
svetimas žodis isz lietuviszkos paimtas (skaityk mano rasztą
„Žiponas ir žiponę“, kurs veik bus atspaustas). Atskaitymas
tikras įraszo nėra lengvus, nėra kune visi žodžei sutrumpintai

*) Virszuj iszspaustą eleniszką (gelioniszką, grėkoniszką)
raszta neatbutinai reikėtu iszluksztenti, nėra tai yra ne menkos
vertybės turėti tokį seną paminklą gentiszkos praeitinės. To
dėl meldžiame kiekvieną gentaitį, beje, kiekvieną szviesuną —
mylėtoją lietuviszkos gentės arba nors lietuviszko liežuvio,
idant teiktusi mums tą paslėptinę iszreiksztį, už ką szirdingai
pasidėkavosime! Kad tas paraszas yra tikrai lietuviszkas, nė-
kas negal abejoti, bet ir asz pripažįstu su ponu d-ru Bas., kad
sustatymas p. Dagilio „Auszroje“ nesutinka su paraszu elenisz-
komis literomis, kaip augszcziaus nurodyta. Kad butu žinoma,
ar tas paraszas yra sustatytas pagal padėtąjį ant minėto auk-
sinio paminklo, ar visi punktelei ir atstumas literu ir žodžiu,
kaip ir eilucziu, prigulinczei nuženklinta, bandycziau ir asz
savo dumą iszreiksztį, dabar sunku yra tardyti be tos žinės.
Man rodosi, kad minavojimas žiupono du sykiu negal buti isz-
manomas vienaip: jeigu vienoje vietoje iszsimano kaip *žu-
ponas*, tai antroje tur buti iszmanomas kaip *župonui* ar *župonystė*.

iszrožinti. Norįs asz, drauge su p. Dagiliu, pripažįstu, tik su lietuviszkos kalbos paszalpa įraszą iszgvildenti galima, bet „Auszroje“ padūta jo skaitymą negaliu pripažinti už tikrą. — Nereikia nė sakyti, kad butu malonu, jeigu vienas-kitas skaitytoju musu bandytu įraszą iszgvildenti . . . J. Bs.

Gromatu skardinė.

Antanui isz Bugnu. Tamstos žinė prisiųsta 31. grūdžio praėj. m. yra musu rankose. Dėkui, taps suvartota.

Aszakai. Tamstos rasztas apie skruzdėles yra naudingas ir dėl to bus iszspaustas.

T. J. L. Tamstos „Atsiliepimas Rusu ir Prusu Lietuviu“ ir notos giesmės „Garbė pasaulėje“ atėjo iki musu. Taps pri-tinkanczioje vietoje sunaudota.

Ksav. Vanagėliui. Tamstos eilės „Gaidys ir deimanto grudas“ kaip ir žinė isz Lietuvos taps tai Auszroje, tai kur kitur patalpintos.

T. Linkui. Poėmatai „Jaunas Vytautas“, „Algirdos myris“, „Gimtinė“ atėjo į musu rankas. Byrutą turime iki sziu eiliu: Paskui namon ji isz lėto sáv ėjo,

Dumoj paskendus' žemyn vis žiurėjo.

Žinė apie tai, kad valdžia visus mokytus vyrus Lietuvius žada į mokslavietę patalpinti, kožną szirdingą musu giminės draugą pradžiugina.

Plebėjui. Tamstos isztrauka isz gudiszko laikraszczio „Nedielia“ atėjo; acziu. Taps suvartotas.

D-ruį Bas. Rasztas „Isz praeigos musu. VI. Kas tai yra daina?“ atėjo; taps sunaudotas.

T. L. S. *Vilniuje.* Tamstos suraszytos eilės apie Lietuviu veikalus apturėtos. Taps suvartotos.

T. Žuikiui. Tamstos eilės „Dyvai prascziokėlio“ ir „Pelė ir katinas“ atėjo; jos taps patalpintos.

D-ruį J. Kart. Heidelb. Tamstos prėnumeraciją ant Auszros priėmėme.

Paskiejie trys žodžei tur skambėti ar *Županui Tagrugeczingėnu ar Tagrugeczingėnu taisė?! Ar vėl galinis žodis taisė* netur buti iszmanomas *teisi* arba *teisei?* Ar gal buti: *Taigi buk tavo valdžia, župone, Tagrugeczingėnams teisi?* Pirmoji eilutė bene skambės priartinime: *Be valdancziam župonui teisi daugumenė?* Kaip norint yra, butu gerai, kad kas „Auszrai“ nuraszytu, nuėmęs tikrą paraszą kalboje ėsanczio paminklo, su vis taip, kaip ant jő randasi, be apleidimo menkiausiu ženkleliu, arba kad pats isztardęs savo mislį padūtu. Nėko nekliudo apsirikimai; ko vienas negal atspėti, pagelbės antras ir treczias. Nėks ant svėto žinės visu mokslu negal savo protu apimti, nėra ta yra be-galinė. *Javliatgalūnas.*

Apgarsinimai.

LIETUVISZKAS

AUSZROS KALENDORIUS

ant 1885 m.

iszėjo ir tur savyje laksztu XXVIII ir 72. Jo įturis: Szven-
czių, atminties ir vardu dienos pagal seną ir naują gadynę, oro
atmainos, mėnesio bertainei, žydu szventės, saulės tekėjimas ir
nusileidimas. — Czėso rokundas. — Apie užtemimus mėnesio.
— Apie meto laikus. — Vyriausios valdancziosios giminės
Auropeje. — Zemaiczių, Augsztosios ir Prusu Lietuvos met-
turgei. — *M. Sl.* Paspaptinei mįslei. — *J. Bs.* Latvei, Iga-
nei ir Lietuvei. — *J. S. Kiksztis.* Apie Mindaugą. — *P. Tru-
pinėlis.* Nusidavimai Lydos pilies. — *D-ras G. J. J. S. isz/Gr.*
Kas kaltas, giesmė. — *Eglė.* Laksztangė, giesmė. — *J. San-
kunas.* Garnys, giesmė. — *V. Vaicz.* Meilė tėvynės, giesmė. —
M. Sl. Graudus atsiminimas tėvynės, giesmė. — *M. Sl.* Link-
smybė, giesmė. — *M. Jan'us.* Raudonkrutinis. — *Jonas Szlūpas.*
Zvilgis i lietuviszką raszliavą. — *Norkus.* Kranklys, giesmė. —
Eglė. Onytė ir Joniukas, giesmė. — *P. Trupinėlis.* Sugrįžimas
tėvo, giesmė. — *P. Trupinėlis.* Skendenys, giesmė. — *Vyturyš.*
Atradimas druskos Žemaicziūse. — *J. A. V. L.* Szviesa, giesmė,
— *Eglė.* Trys medžei, giesmė. — *P. Trupinėlis.* Keleivei ir szu-
nys, giesmė. — *Eglė.* Dūkit' man ranką, giesmė. — *X.* Musu
rupesczei, giesmė. — *J. Szl.* Apie džiovą arba džiūtį. — *J. Szl.*
Kaip reikia globti žmogų nelaimei isztikus. — *J. Bs.* Liubė-
riszka kalba. — *A. B. Jūkai.* — Apgarsinimai.

Prekia su persiuntimu per rubežių 35 kap., 50 eks. ant
sykio imant po 20 kap. — Kalendorius gaunamas „Auszros“ rė-
dystėje (*Martynas Jankus Bitėnai per Lumpėnus* — Lompėnos,
Ost-Preussen).

„Niamuno Sargas“

laikrasztis, praneszas broliams Lietuvinkams žines isz Lietu-
vos ir isz svetur ir užtariąs ju giminės ir kalbos reikalus ir da-
lykus, rėdomas *Jurgio Mikszo*, Ragainėje, iszeina kas nedėle
kartą, pavyzdyje „Tilzės Keleivio“, ir kasztūja ant bertainio
meto 35 pf. = 18 kapeiku be nusiuntimo. Iszsiszaszymus priima
visos prusiszkosios pasztos, visi gromatneszei ir pati spaustuvė
(*J. Syberto*) Ragainėje (Ragnit, Ost-Preussen).

„Niamuno Sargo“ rėdystė.

„Auszros“ redysteje (Martynas Jankus, Bitenai per Lumpenus — Lompönen, Ostpreussen) galima pirkti szias knygas:

- 1) Auszra pernykszeiu metu, visa už 3 rubl. su nusiuntimu.
- 2) Miglovaros rasztai: Įvairios eilės. Pirmas plūksztas 32 pusi didž. pavyzdyje. 25 kap.
- 3) Drazdauskio svētiszkos ir sventos giesmės. 16 pusiu. 15 kap.
- 4) Nėrio trys pamokslai apie gaspadorystę dėl gaspadoriu sodiecziu. 43 pusės. 15 kap.
- 5) Dagilio lietuviszkas szilupinys. Eilės. 16 pusiu. 5 kap.
- 6) Kalendorius, lietuviszkas Auszros, ant 1884 m. 112 pusiu. 15 kap. (numažinta prekia).
- 7) Kalendorius, lietuviszkas Auszros, ant 1885 m. XXVIII ir 72 pusi. Prekia su nusiuntimu 35 kap., 50 eks. ant sykio imant po 20 kap.
- 8) J. I. Krasziausko Vytoliorauda. 320 pusiu. 1 $\frac{1}{2}$ rublio.
- 9) M. Jankaus liet. sen. dainos. 36 pusės. 15 kap.
- 10) — sztuk. dainos. 16 pusiu. 5 kap.
- 11) Vyturio tėvynainiu giesmė. 24 pusės. 15 kap.
- 12) Jono Basanavicziaus Oszkabaliu dainos. 1884. 48 pusės. 25 kap.

Parkupeziams 50 eks. vienos knygos ant sykio imant, dūdamė 33 $\frac{1}{3}$ % rabato (leidžiamė už du treczdaliu prekios). Pridūtosios prekios yra be nusiuntinimo į vietą. Pirkėjams meilyjant, galima knygas į parubežį be prekios padidinimo nusiūsti.

Per „Auszros“ redyste dar galima gauti:

Kunigo Olechnavicziaus pasakos, pritikimai, veselės ir giesmės, 187 eks.

Jonas isz Svislocziaus, 10 eks.

Litanijos su maldomis, 4 eks.

Į t a l p a.

1) L. „Auszra“ skaitytojams, eilės, l. 1. — 2) *Jūzapas Miglovara*. Buk pagirta, žemė tėvu musu, l. 3. — 3) *Pėtra Trupinėlis*. Piastu duktė, eilės, l. 6. — 4) *J. K. Sz.* Giltinė ir avykirpės žirklės, l. 10. — 5) Isz Lietuvos, l. 13. — 6) *Vėversys*. Lietuva ir jos sunus, eilės, l. 21. — 7) *J. Szilupas*. Gromatos isz Amėrikos, l. 22. — 8) *J. Bs.* Pataisymas, l. 29. — 9) Gromatu skardinė, l. 30. — 10) Apgarsinimai l. 31.

Gromatas, rankraszczius ir piningus į Auszros rėdystę siuncziant reikia szikią antraszą padėti:

**Martynas Jankus, Bitėnai per Lumpėnus
(Lompönen in Ost-Preussen).**

Už rėdyste atsako Martynas Jankus, Bitėnai per Lumpėnus.
Spauzdinta už piningus skaitytoju „Auszros“ pas
O. v. Mauderode Tilžėje.